

άσπιδα ἡ, Ἀθ. Ἡπ. Κρήτ. Μακεδ. (Σισάν.) Πάρ. Χίος — Λεξ. Δημητρ. ὀσπίδα Θράκ. (Σαρεκκλ. κ.ά.) Ρόδ. Χίος ἀσπίθα Σκύρ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀσπίδα. Ἐν ἄσματι τοῦ ἀγίου Γεωργίου ἐκ Ρόδου ἀπαντᾶ καὶ ἀρχαιότερος τύπ. δονιμαστ. ὀσπίς.

1) Ὁ τῶν ἀρχαίων ὅφις ἀσπίς τῆς τάξεως τῶν ἔχιδῶν (viperidae) Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ. κ.ά.) Μακεδ. (Σισάν.) Χίος — Λεξ. Βάιγ. Δημητρ.: Φρ. Εἶναι ὀσπίδα (κακός) Θράκ. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ὁ σπίδα καὶ ὡς κύριον ὄν. ἐν ἄσμ. Μακεδ. (Αρν.):

Λιάκινα λέντιν τὴν μάντα μου, Ὁ σπίδα τὴν ἀδιφή μου κ' ἴμε μὲν λιέρι Λιακόγυαρον, δράκονν ἔχον πατέρα.

Συνών. ἀσπίδι. 2) Ὁ μυθικὸς δράκων τὸν δοποῖον ἐφόνευσεν ὁ ἄγιος Γεώργιος εἰκονιζόμενος διοῦ μετὰ τοῦ ἀγίου Ρόδ. β) Μυθικὸς δράκων ἀποτελῶν θέμα εἰς παραστάσεις ἐπὶ λαϊκῶν κεντημάτων Σκύρ. 3) Βραχίων ἐκ μετάλλου εἰς σχῆμα συνεσπειρωμένου πτερωτοῦ δράκοντος ἔξαρτωμενος ἐγκαρδίως ἐκ τῶν μανουαλίων ὡς κηροπήγιον ἢ ἐκ τοῦ εἰκονοστασίου ἀνωθεν τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων πρὸς ἔξαρτησιν τῆς κανδήλας Ἀθ. 4) Μαγικὸς ἵππος ἐν παραμυθίοις Κρήτ. Πάρ.: Παιδί, ἀποδῶ γιὰ τὰ πάς ἵσαμε ἐκεῖ ποῦ εἶναι ἡ ὥραια τοῦ κόσμου εἶναι εἴκοσι χρονῶν δρόμος, ἀλλὰ ἐσὺ θὰ πάς σὲ μιὰ ὥρα, γιατὶ θὰ σου δώκω τὴν ἀσπίδα μου ποῦ εἶναι φωτιὰ μονάχη (ἐκ παραμυθ.). Πάρ.

άσπιδι τό, Κωπνλ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀσπίδα.

Ἄσπιδα 1, ὁ ίδ.: Φρ. Σὰν τὸ ἀσπίδι τρέχει (γρήγορα).

Άσπιδόλεοντας δ, ἀμάρτ. Ὁ σπιθόλεοντας Θήρ. Κρήτ. Πάρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀσπίδα καὶ λέοντας. Ὁ τύπ. Ὁ σπιθόλεοντας παραδίδεται καὶ ἐν Ἑρωτοκρ. παρὰ τὸν τύπ. Ὁ σπιθόλεοντας ὡς δνομα ἥρωος.

1) Παρωνύμιον ἥρωος παραμυθίου Πάρ.: Ὁ Κοντογιαννάκης δ Ὁ σπιθόλεοντας. 2) Ὁ μικρόσωμος ἀνθρωπος Θήρ. Κρήτ.

άσπιλας δ, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. ἐπιθ. ἀσπιλος.

Εὐχὴ τοῦ ἀποδείπνου ἀναγινωσκομένη καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Υμνου, ἀρχομένη δὲ διὰ τοῦ «ἄσπιλε, ἀμόλυντε κττ.»: Εἴταν τὸν ἀσπιλαρ 'πόγε.

άσπιρνη ἡ, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ Γερμαν. Aspirin.

Τὸ ἀκετυλοσαλικυλικὸν δξύ, φάρμακον ἀντιρρευματικὸν καὶ λυσίπονον. [**]

άσπιτος ἐπιθ. Ἀθῆν. Παξ. κ.ά. — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. σπίτι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Ο μὴ ἔχων οἰκίαν. Συνών. ἀσπίτωτος, ξεσπίτωτος.

άσπιτωτος ἐπιθ. σύνηθ. ἀσπίτουτος βόρ. ἴδιωμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *σπιτωτὸς <σπιτώνω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ἀσπίτος, δ ίδ.: Ἀσπίτωτη οἰκογένεια. 2) Θηλ., ἡ μὴ ἔγκατασταθεῖσα εἰς ἴδιον οἰκον, ἀλλὰ διατρεφομένη ὑπὸ τοῦ ἔραστοῦ της, ἐπὶ ἐλευθερίου γυναικός: Τὴν ἔχει ἀσπίτωτη σύνηθ. Βάρδα ἀπὸ ἀσπίτωτες Λεξ. Δημητρ.

άσπλαχνα ἐπίρρ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀσπλαχνος. Παρὰ Σομ. τύπ. ἀσπλαγχνα.

Ἀνηλεῶς, ἀνοικτιμόνως, σκληρῶς: Ἐδειρα τὸ παιδί

μον ἀσπλαχνα σύνηθ. Κορμοὶ κομμένοι ἀσπλαχνα ἀπὸ τὸ σκεπάρι τοῦ ὑλοτόμου ΠΝιρβάν. Ἀγριολούλ. 117. Συνών. ἀσπλάχνητα.

άσπλαχνητα ἐπίρρ. ΣΜατσούκ. Γλυκοχαράμ. 43 ἀσπλάχνετα Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀσπλάχνητος.

Ἄσπλαχνα, δ ίδ., ἔνθ' ἀν.: Ποίημ.

Δρόμαιες τὴν ἀτέλειωτη σιράτα τοῦ καταδότη, ποῦ φαρμακώνει ἀσπλάχνητα τὴν μάντα ποῦ τὸν γέννα ΣΜατσούκ. ἔνθ' ἀν.

άσπλαχνητος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀσπλάχνετος Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *σπλαχνητὸς <σπλαχνίζομας.

Ἄσπλαχνος, δ ίδ.

άσπλαχνιά ἡ, ἀσπλαχνία Πόντ. (Κερασ.) Τσακων. ἀσπλαχνιά πολλαχ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀσπλαχνία. Παρὰ Σομ. τύπ. ἀσπλαχνιά.

Ἀνοικτιμοσύνη, σκληρότης ἔνθ' ἀν.: Ἀσμ.

Δὲν εἶνι κρῆμα κι ἀσπλαχνιά τὰ μὴ τὸν κονταρίσσης; (ἀναθρέψης) Μακεδ. (Γρεβεν.)

Ἡ ἀσπλαχνιά σου ναι πολλὴ κ' ἡ πίκοια μου μεγάλη ἀγν. τόπ.

άσπλαχνος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Άμισ. Οίν. κ.ά.) ἀσπλαχνε Τσακων. ἀσπλαγνε Τσακων. ἀτέσπλαχνος Πελοπον. (Άρκαδ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. ἀσπλαχνος.

Ἄνηλεής, ἀνοικτίμων, σκληροκάρδιος ἔνθ' ἀν.: Ἀσπλαχνος ἄνθρωπος. Ἀσπλαχνη γυναικα - μάντα. Ἀσπλαχνο παιδὶ σύνηθ. Ὁ Τοῦρκος εἶναι ἥσυχος . . . μὰ φτάνει τὰ τὸν πειράξης καὶ τότες φαίνεται τί εἶναι . . . ἀσπλαχνη θεριό ΓΨυγάδ. Ταξίδι 125 || Γνωμ. Τὸν ἀσπλαχνη στέρονται δ Θεός την κόλασι κ' οἱ κολασμένοι τὸν διώχνουν Λεξ. Δημητρ. || Ἀσμ. Μάθια γλυκά, μά ν' ἀσπλαχνα, θερίτη δὲ φοβοῦνται Κρήτ. — Ποίημ.

Ἐχω παιδιά κ' ἡ ἀσπλαχνη ἀρρώστια δὲ μ' ἀφίνει τὰ πά' τὰ πέδιον τὴν δονλειὰ λίγο ψωμὶ τὰ βγάλω ΙΠολέμ. Χειμώνανθ. 128. Συνών. ἀσπλάχνητος.

άσπορα ἐπίρρ. Σίφν. — Λεξ. Δημητρ. ἀσπονδα Στερελλ. (Άραχ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀσπορος.

Χωρὶς σπορὰν ἔνθ' ἀν.: Εἰν' ἀκόμα ἀσπονδα, δὲ μπήκημι σὶ σπόρου Άραχ.

άσπορια ἡ, Λεξ. Δημητρ. ἀσπονδιά Στερελλ. (Άραχ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀσπορία. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἐλλειψις σπόρων ἔνθ' ἀν.: Μιγάλ' ἀσπονδιά φέτους Άραχ.

άσποριαστος ἐπίθ. πολλαχ. ἀσποριαστος βόρ. ἴδιωμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *σποριαστὸς <σποριάζω.

Ο μὴ ἀποκτήσας σπόρους, ἐπὶ φυτῶν πολλαχ.: Ἀσποριαστος βασιλικός. Ἀσποριαστο ἀγγούρι.

άσπορος ἐπίθ. σύνηθ. ἀσπονδονς βόρ. ἴδιωμ. ἀσπερος ἐνιαχ. ἀσπορες Σκύρ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀσπορος. Ὁ τύπ. ἀσπερος κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ἔσπειρα ἀσορ. τοῦ ζ. σπέρνω.

1) Ο μὴ σπαρμένος ἢ δ μὴ σπαρεὶς πολλαχ.: Τὸ ἀφηκα ἀσπορο τὸ χωράφι Κύθηρ. Θὰ τ' ἀφήκω ἀσπορο γιὰ τὰ κάμη

βοσκή Σίφν. Συνών. ἄσπαρτος 1. 2) Ἐνεργ. ὁ μὴ σπείρας πολλαχ.: Ἐψόφησε τὸ βούνι μου κ' ἔμεινα ἄσπορος (βούνι=βόδι) Κρήτ. Ἀπόμεινε ἄσπορος φέτι Ρόδ. Δὲν εἶχε σ' τάρῳ ντίπ φέτου κ' ἐμ'κα ἀσπορούσις Αίτωλ. || Γνωμ. Ἔναν χρόνον ἄσπορος, πέντε χρόνους ἔρημος (τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς πολλαχοῦ) Χίος || Παροιμ. Γιὰ τὸ κορωνίν ἔμείναμεν ἄσποροι (δὲν ἐσπείραμεν ἐκ φόβου μὴ φάγῃ τὸν σπόρον ἡ κορώνη. Ἐπὶ τῶν δι' ἀσῆμαντον φόβον ἀποτυχίας μὴ ἐπιχειρούντων τι. κορωνίν=κορωνίδιν) Κύπρ. Συνών. ἄσπαρτος 2. 3) Ὁ μὴ ἔχων σπόρον, σπέρμα ἐνιαχ.: Ἀργὸς ἄσπορο ἐνιαχ. Τὰ πρῶτα ποῦ κάνει τὸ δέντρο καὶ τὰ καλύτερα εἰναι ἄσπορα δὲν διόλον ΓΞενοπ. Ἀναδυομέν. 26.

άσπουδα ἐπίρρ. Λεξ. Δημητρ.

'Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. σπούδα.

Χωρὶς σπουδήν: Ἀκόμα ἀργεῖ τὸ τρένο, ξεκίνα ἄσπουδα (μὲ τὴν ἡσυχίαν σου).

άσπουδαστος ἐπίθ. λόγ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἰν.) ἀσπουδαχτος Κρήτ. Πελοπν. (Μάν.) κ.ἄ. — Λεξ. Δημητρ. ἀσπουδαχτος Θήρ. ἀσπουδαγος ἐνιαχ. ἀσπουδαος Μύκ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀσπούδαστος = ὁ μὴ μετὰ σπουδῆς ζητούμενος.

1) Ὁ μὴ σπεύδων, ὁ μὴ βιαζόμενος Θήρ. Πόντ. (Οἰν.) Ἀντίθ. σπουδαχτικός. 2) Ὁ μὴ ἐκπαιδευθεὶς καὶ δὴ ὁ μὴ μαθὼν ἐπιστήμην τινά, ἀπαίδευτος, ἀμαθῆς λόγ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἰν.): Γιὰ νὰ σπουδάσῃ ὁ ἀδερφός μου ἔμεινα ἐγὼ ἀσπουδαστος. Μήν ἀφίνης τὰ παιδιά σου ἀσπουδαστα, γιατὶ θὰ μετανοιώσῃς λόγ. κοιν. β) Ὁ μὴ συνηθισμένος εἰς τὴν διαφύοδάν της κοινωνίας, ἀπονήρευτος πολλαχ.: Ἐγὼ δὲν τὸ θέλω ἀσπουδαστο τὸ παιδί, θέλω νὰ ξέρῃ τὴν ζωή. Γιὰ ἀσπουδαστη τὴν περνᾶς;

άσπόχωμα τό, Θήρ.

'Ἐκ τῶν οὐσ. ἄσπα καὶ χῶμα.

'Η Θηραϊκὴ γῆ. Συνών. ἄσπα 3.

άσπραγανεδά ἡ, Λεξ. Δημητρ.

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τοῦ οὐσ. ἀγανο κατὰ τὰ εἰς -εὰ ὄν. φυτῶν.

Σίτος ἔχων τὸν ἀθέρα λευκόν. Ἀντίθ. μανραγανεδά.

άσπραγγουρο τό, Πόντ. (Οφ.) — ΛΟΙΧΟΝΟΜΙΔ. Ὁδηγὸς λαχανοκηπ. 53.

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τοῦ οὐσ. ἀγγούρι.

1) Είδος σικυοῦ, παραλλαγὴ τῶν κιτρίνων σικυῶν Όλλανδίας, μὲ φλοιὸν δλίγον ζαρωμένον καὶ ὑπόλευκον καὶ σάρκα ὑποπράσινον ΛΟΙΧΟΝΟΜΙΔ. ἐνθ' ἀν. 2) Ὁ λευκάζων ὥριμος σικυὸς ὁ πρὸς σπορὰν φυλαττόμενος Πόντ. (Οφ.)

άσπραγκάθα ἡ, ἀμάρτ. ἀσπραγκάθ-θα Ρόδ.

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τοῦ οὐσ. ἀγκάθα.

Μεγάλη ἄκανθα τῶν δρεινῶν μερῶν μὲ φύλλα τεφρόχροος. Πβ. ἀσπράγκαθο.

άσπραγκαθεδά ἡ, Κύπρ. — Λεξ. Δημητρ.

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τοῦ οὐσ. ἀγκάθεδα (I).

Τὸ φυτὸν ἀσπάλαθος 1, δὲν ίδ.

άσπραγκαθο τό, ἀσπραγκάθι Κρήτ. ἀσπροκάθ-θι Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) ἀσπραγκαθο πολλαχ. ἀσπραγκάθο Μῆλ. Νάξ. (Απύρανθ.) Πάρ. (Λευκ. κ.ἄ.) ἀσπραγκαθον Θεσσ. Μακεδ. (Καστορ.) Στερελλ. (Αίτωλ.) ἀσπραγκάθον Ηπ. (Ιωάνν.) Μακεδ. (Χαλκιδ.)

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

Διάφορα ἀγριόχορτα μὲ στέλεχος ἡ φύλλα συνήθως τεφρόχροος τῆς δημώδους οίκογενείας τῶν ἀγκαθιῶν τῆς τά-

ξεως τῶν συνθέτων (compositae) 1) Κνίκος ἡ ιεράκανθα (cnicus benedictus) καὶ κνίκος ὁ Συριακὸς (cnicus Syriacus) ἐνιαχ. Συνών. ἀγιαγκάθι, καλάγκαθο. 2) Γαλακτίτης ὁ γναφαλώδης (galactites tomentosus), ἡ τῶν ἀρχ. λευκάνανθα Κέρκ. 3) Κενταύριον τὸ τοῦ ἡλιοστασίου (centaureum solstitialis) Ηπ. Θεσσ. Συνών. φαλαρίδα. 4) Κίρσιον ἡ ἄκορνα (cirsium ἡ piceum acarna), ἡ τοῦ Διοσκορίδου ἄκανθα λευκὴ πολλαχ. Συνών. ίδ. ἐν λ. ἀγκάθα 1β, ἔτι δὲ ἀσπράγκαθος. β) Κίρσιον τὸ ἀστρωτὸν (cirsium stellatum) Κέρκ. 5) Σκόλυμος ὁ στικτός (scolymus maculatus) καὶ σκόλυμος ὁ Ισπανικὸς (scolymus Hispnicus) πολλαχ. 6) Ξάνθιον τὸ ἄκανθῶδες (xanthium spinosum) Θεσσ. κ.ἄ. Συνών. κολητσίδα. 7) Ἀκανθός ἡ ἄκανθῶδης (acanthus spinosus), πιθανῶς ἡ ἄκανθα ἀγρία τοῦ Διοσκορίδου Πελοπν. (Μάν.) κ.ἄ. 8) Είδος ἀτρακτυλίδος, πιθανῶς ἀτρακτυλίς ἡ λευκόκαυλος (carthamus leucocaulos) Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) [**]

άσπραγκαθος ὁ, ἀμάρτ. ἀσπράγαθος Θήρ. ἀσπρο-

ἀγκαθ-θος Κύπρ. ἀσπροκάθης Σύμ.

'Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀσπράγκαθος κατὰ τύπ. μεγεθ.

Τὸ φυτὸν ἀσπράγκαθο 4, δὲν ίδ.

άσπραγκάθουλλας ὁ, ἀμάρτ. ἀσπραγάθουλλας Πελοπν. (Λακων.)

Μεγεθ. τοῦ ἀμαρτ. οὐσ. ἀσπραγκάθος οὐλλι.

Θάμνος ἄκανθῶδης πρὸς κατασκευὴν σαρώθρων. Πβ. ἀζογκάθα.

άσπράδα ἡ, σύνηθ. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ. κ.ἄ.) ἀσπράδα ΣΜατσούκ. Γλυκοχαράμ. 13 ἀσπράδα Πόντ. (Ιμερ. Σάντ. Σταυρ. Χαλδ. κ.ἄ.) ἀσπράδα Χίος (Μεστ. Πυργ. κ.ἄ.) ἀσπράδα Κάλυμν. ἀσπράτα Απουλ.

'Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄσπρος καὶ τῆς καταλ. -άδα (I). Ή λ. καὶ παρὰ Δουκ. Ο τύπ. ἀσπράδα κατ' ἐπίδρασιν τοῦ συνων. ἀσπριά. Τὸ ἀσπράδα ἐκ τοῦ μεταβατικοῦ τύπ. ἀσπράδα. Τὸ ἀσπράδα τὸ ἀσπράδα ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀσπράδα κατ' ἐπίδρασιν τῶν εἰς -ατα ληγόντων Ίταλικῶν οὐσ.

1) Ἡ λευκότης, τὸ λευκὸν χρῶμα ἐνθ' ἀν.: Ἡ ἀσπράδα τῆς γυναικας - τοῦ δέρματος - τοῦ λαιμοῦ - τῶν χειρῶν κττ. σύνηθ. Τὰ ώραια τῆς ποδαράκμα... πατούσανε μὲ τὴν ἴδια ἀλαφράδα τὴν χλόη, δπως ὅταν ἔδειχναν τὴν γυμνή τους ἀσπράδα 'ς τὸν ἥλιο ΠΝιοβάν. Αγριολούλ. 220 || Γνωμ. Ἡ ἀσπράδα τυκάει ἐφτὰ ἀσκημάδες Αθῆν. || Άσμ.

Σύπνα τοῦ ἥλιου ἡ ἀδερφή, τοῦ βαβακιοῦ ἡ ἀσπράδα, ἀκόμη δὲν ἔχόρτασες τοῦ ὑπνου τὴν γλυκάδα;

Πελοπν. (Λακων.)

Μέσα 'ς τὸ χιόνι λούστηκες καὶ πῆρες τοὺς ἀσπράδες καὶ πῆρες καὶ ἀπ' τὸ γιασεμί οὐλες τοὺς νοστιμάδες Χηλ.

Ποιὸς κρίνος ὠραιότατος σοῦ 'δωσε τὴν ἀσπράδα; Χίος — Ποίημ.

Καὶ τὰ νεραντζομάγουλα ἀγγελοι τὰ σφονγγίσαν καὶ μοῦ 'δωσαν γὰ δμορφὰ τοῦ κρίνου τὴν ἀσπράδα ΣΜατσούκ. ἐνθ' ἀν. Συνών. ἀσπριά 1, ἀσπράδα 1, ἀσπριά 1, ἀσπροβόλημα, ἀσπρολόγημα. β) Λευκὸν σημεῖον, λευκὸν στίγμα Θεσσ. Πόντ. (Τραπ.) κ.ἄ. — Λεξ. Δημητρ.: Πολλὰ ἀσπράδας ἔσ' ἡ τσόχα ἀπισκέσ' (μέσα) Τραπ. Συνών. ίδ. ἐν λ. ἀσπράδα 1. γ) Τὸ νεφέλιον τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὄφθαλμοῦ Θεσσ. κ.ἄ. Συνών. ἀδηλος 3, ἀναθόλα, ἀσπράδα 1β, ἀσπριά 3, θόλα. 2) Ὁ σκληρωτικὸς χιτῶν τοῦ ὄφθαλμοῦ Πόντ. (Τραπ.): Τ' ὅματι' ἡ ἀσπράδα. Συνών. ἀσπράδα 3.